

BÖLÜM 19

LABORATUVAR HAYVANLARINDA ÖTENAZİ TEKNİKLERİ

Öğr. Gör. Dr. Şeyda DİKER¹

Ötenazi kelimesi latince *Eu* (güzel) ve *Thanatos* (ölüm) kelimelerinden türetilmiştir ve bir canlının yaşamının çaresizlik nedeniyle acısız bir şekilde sonlandırılması anlamına gelir (1-3).

Ötenazinin nedenleri arasında tedavi edilemeyen hastalıklar, hayvanı desteklemeye devam edecek kaynakların olmaması veya laboratuvar test prosedürleri yer alır. Ötenazi yöntemleri, minimum ağrı ve sıkıntıya neden olacak şekilde tasarlanmıştır. Hayvanda herhangi bir korku ve endişe oluşturmadan süratle yapılmalıdır. Ötenazi yapacak olan kişiler kullanılan tekniklerin eğitimine, deneyime ve yeterli sertifikaya sahip olmalıdır. Böylece ötenazi ile hayvanın ağrı, acı, ızdırabı minimuma indirilerek yaşamına son verilir (1-3).

Ötenazi Yöntemleri

Hayvanların yaşamına son vermek için uygulanan yöntemler etik/hayvan hakları açısından şu şekilde değerlendirilebilir;

Uygun: Tek başına uygulanınca, her koşul altında insancıl ölüm (derin anestezi altında intrakardiyak kan alma).

Uygunluğu Koşullara Bağlı: Yöntemin yapısı gereği ya da uygulayıcının hata yapma olasılığından dolayı her zaman insancıl ölüm oluşturulamayabilir (servikal dislokasyon).

¹ Öğr. Gör. Dr., Gazi Üniversitesi Laboratuvar Hayvanları Yetiştirme ve Deneysel Araştırmalar Merkezi (GÜDAM)
E-posta: seydadiker@gazi.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-6018-2892

yer alan ötenazi işlemleri ise Veteriner Hekim ya da onun gözetiminde araştırmacı tarafından yapılır.

KAYNAKLAR

1. Fox JG., Cohen BJ., Loev FM., Quimby W. (2002). In American College of Laboratory Animal Medicine, Laboratory Animal Medicine (Second Edition). Academic press INC. ISBN 9780122639517
2. Gökmen S., Pehlivan A., Aksoy A. (2019) Laboratuvar hayvanlarında ötenazi yöntemleri. Etlik Veteriner Mikrobiyoloji Dergisi 30(1): 87-94.
3. Topal A. (2000) Hayvanlarda ötenazi. Bursa U Ü Vet Fak Derg. 19(1-2); 141-147.
4. Flecknell PA. (2015) Laboratory Animal Anaesthesia, 4th Ed. ISBN 9780128000366, Academic Press.
5. Animal Care and Ethics Committees. (2020) Guidelines on the use of carbon dioxide as a method of euthanasia for laboratory mice and rats. University of New South Wales, Sydney.
6. Deneysel ve Diğer Bilimsel Amaçlar İçin Kullanılan Hayvanların Refah ve Korunmasına Dair Yönetmelik. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı.13 Aralık 2011 S:28141